

บทที่ ๙

การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณครู

ความสำคัญ

บุคคลที่จะเป็นครูไม่ว่าใคร ๆ ก็เป็นได้ คนที่เป็นครูต้องมีจิตวิญญาณครู กล่าวคือ มีความคิด ความรู้สึก การปฏิบัติหน้าที่เป็นครูตลอดเวลา ลักษณะเหล่านี้เหมือนนักบวชในจิตใจ ของบุคคลนั้น ๆ ตลอดเวลา ตลอด ๒๔ ชั่วโมง ครูจึงควรมีคุณลักษณะเฉพาะที่ไม่เหมือนกับ อาชีพอื่น ๆ

ปัจจุบันนี้จะพบว่า มีข้าราชการที่สร้างความเสียหายให้กับวงการครูบ่อย ๆ ครูที่มีหน้าที่ อบรมสั่งสอนศิษย์ให้มีคุณธรรมจริยธรรม กลับมาเป็นผู้กระทำผิดตกเป็นข้าราชการ เช่น ครูมีหนี้สิน ล้นพ้นตัว ครูลงโทษนักเรียนเกินกว่าเหตุ ครูหลอกลวงข่มขืนศิษย์ ครูขายยาเสพติด เป็นต้น สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะสภาพสังคมที่วุ่นวาย สับสน ขาดจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม สภาพเศรษฐกิจที่รัดตัว ด้านเทคโนโลยีก็มีความทันสมัย ก้าวไกลล้ำยุคมากขึ้น ครูจึงมีภาระและ ความต้องการมากขึ้น ทั้งภาระต่อตนเอง ต่อครอบครัว ต่องานในหน้าที่ ภาระความรับผิดชอบ เหล่านี้ ทำให้ครูต้องหาอาชีพเสริม หางานพิเศษทำเพื่อให้มีรายได้พอกับการใช้จ่าย จึงให้ความสนใจ ด้านการเรียนการสอน การพัฒนาผู้เรียนน้อยลง ทั้ง ๆ ที่เป็นงานในหน้าที่ กลายเป็นคนที่ อ่อนด้อยในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ต้องเกิดขึ้น และฝังอยู่ในจิตใจ ในจิตวิญญาณของครูทุกคน

คุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญสำหรับผู้ที่จะประกอบวิชาชีพครูคือ คุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ เพราะจะทำให้เป็นผู้ที่มีคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ เป็นผู้มีจิตใจ สูงกว่าสัตว์ทั้งหลาย อาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง ได้รับการยอมรับจากบุคคลทั่วไป สมกับคำว่า “ปฐนียบุคคล” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้ความหมายคำว่า “คุณธรรม” “จริยธรรม” “จรรยาบรรณ” ไว้ดังนี้

คุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดี

จริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ

จรรยาบรรณ หมายถึง ประมวลความประพฤติที่ผู้ประกอบอาชีพ
การงานแต่ละอย่างกำหนดขึ้น เพื่อรักษาและส่งเสริม
เกียรติคุณชื่อเสียงและฐานะของสมาชิก อาจเขียน
เป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ก็ได้

การศึกษาช่วยพัฒนาคนในชาติให้เป็นผู้ที่มีความรู้ สามารถสร้างตนเองให้มีฐานะทาง
เศรษฐกิจและสังคมสูงขึ้น ความรู้ในปัจจุบันมีทั้งความรู้ที่เป็นมาตรฐานของประเทศ ความรู้ใน
ท้องถิ่น และความรู้ที่เป็นสากล การที่คนมีความรู้แล้วนำความรู้ที่มีไปใช้ในทางที่ไม่ถูกต้อง
ไม่เหมาะสมนับว่าไม่ควรกระทำ จึงต้อง...

“มีคุณธรรมกำกับความรู้ เพื่อให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้ เช่น
การไม่เอาเปรียบกันจนเกินไป การปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎเกณฑ์
การมีวินัยในตนเอง และการมีหลักการดำรงชีวิตอย่างมั่นคงปลอดภัย”
(ปาฐกถาด้านการศึกษาใน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี. ๒๕๔๒, ๘๗)

คุณธรรมสำหรับครู

คุณธรรม (Virtue หรือ Morality) เป็นสภาพคุณงามความดีที่อยู่ประจำใจของแต่ละคน
เป็นความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ การวิเคราะห์ พิจารณาไตร่ตรองแล้วพบว่า
สิ่งใดดี สิ่งใดไม่ดี สิ่งใดควรปฏิบัติ สิ่งใดไม่ควรปฏิบัติ สิ่งใดถูกต้อง สิ่งใดไม่ถูกต้อง เป็นต้น เมื่อ
พิจารณาไตร่ตรองแล้วจึงนำมาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เพื่อให้ชีวิตดำเนินไปอย่างถูกต้อง มีความสุข
และยุติธรรม เรามักพบเสมอว่า คนที่มีคุณธรรมจะรักษาความยุติธรรม และมีเมตตาต่อคนอื่นเสมอ

อาชีพครูได้รับการยกย่องว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูง เช่นเดียวกับผู้ที่ประกอบอาชีพแพทย์
ทนายความ ดังนั้น คนเป็นครูคงไม่ใช่เป็นเพียงเรือจ้าง มีหน้าที่นำพาศิษย์ ข้ามไปสู่ฝั่งฝันอย่าง
ปลอดภัยเท่านั้น (ทำให้ศิษย์ซึ่งเป็นผู้ที่ไม่รู้ ให้เป็นผู้รู้ ผู้ดี ผู้เบิกบาน) ครูในยุคนี้ต้องเป็นคน
ทันโลก ทันสมัย ทันเทคโนโลยี และทันการเปลี่ยนแปลง เป็นครูอาชีพไม่ใช่อาชีพครู ดังคำกล่าวที่
พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ กล่าวไว้ว่า

“**ครูอาชีพ** คือ ครูที่เป็นครูด้วยใจรัก เป็นครูด้วยจิตและวิญญาณ มีความเป็นครูทุกกลมหายใจตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นครูที่รักและห่วงแหน ห่วงใย อาหารต่อนักเรียน ต่อศิษย์ดุจลูกในไส้ของตน จะทำทุกวิถีทางที่จะให้ศิษย์เป็นคนดี ไม่ยินยอมให้ศิษย์เป็นคนไม่ดีเป็นอันขาด จะติดตามสอดส่องศิษย์ทุกเมื่อ เชื้อวันโดยไม่ละทิ้ง และมีความสุขมากในการที่ได้เกิดมาเป็นครู รักเกียรติ เหตุทุนสถาบันครูอย่างภาคภูมิใจ ในขณะที่ **อาชีพครู** คือคนที่มายึดการเป็นครูอาชีพเพื่อให้ได้ค่าตอบแทน ขาดจิตวิญญาณของความเป็นครู ซึ่งขณะนี้ครูของไทยมีลักษณะอาชีพครูเป็นจำนวนมาก ถ้าไม่ได้รับการแก้ไขจะเป็นเงื่อนไขที่จะทำให้ความหวังของการปฏิรูปการศึกษา เพราะครูคือความหวังที่จะนำสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา”

นอกจากจะต้องเป็นครูอาชีพแล้ว ครูต้องมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญในการอบรมสั่งสอนศิษย์ให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข บทบาทหน้าที่นี้ รองศาสตราจารย์ รั้งสรรค์ แสงสุข อธิการบดีมหาวิทยาลัยรามคำแหงกล่าวว่า ครูต้องเป็นผู้ให้ ผู้เติมเต็ม และผู้มีเมตตา คือ

ครูคือผู้ให้ ...ให้โอกาส ...ให้ความคิด ...ให้ชีวิต ...ให้ภัย
 ครูคือผู้เติมเต็ม ...เติมความรู้ ...เติมประสบการณ์ ...เติมสติปัญญา
 ครูคือผู้มีเมตตา ...ต่อศิษย์ ...ต่อญาติ ...ต่อมิตร ...ต่อศัตรู

ครูที่จะเป็นครูอาชีพ เป็นผู้ให้ ผู้เติมเต็ม และผู้มีเมตตา ทำหน้าที่อบรม สั่งสอน ฝึกฝนศิษย์ให้เป็นคนดี มีความรู้ อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขนั้น จำเป็นต้องมีคุณธรรมประจำตน ในเรื่อง คุณธรรม ๔ ประการ ฆราวาสธรรม ๔ สัปปริสธรรม ๗ และหิริ โอตตปปะ ดังนี้

๑. คุณธรรม ๔ ประการ

ผู้ที่ประกอบอาชีพครูต้องน้อมนำพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อคราวเสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบพระราชพิธีบวงสรวงสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราช พระราชพิธีฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๔๕ ความว่า

“...คุณธรรม ซึ่งเป็นที่ตั้งของความรักความสามัคคี ที่ทำให้คนไทย เราสามารถร่วมมือร่วมใจกันรักษา และพัฒนาชาติบ้านเมืองให้เจริญ รุ่งเรืองสืบต่อกันไปได้ตลอดรอดฝั่ง ประการแรก คือการที่ทุกคนคิด พุฒ ทำ ด้วยความเมตตามุ่งมั่นมุ่งเจริญต่อกัน ประการที่สอง คือการที่ แต่ละคนต่างช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ประสานงาน ประสานประโยชน์กัน ให้งานที่ทำสำเร็จผล ทั้งแก่ตน แก่ผู้อื่น และกับประเทศชาติ ประการที่สาม คือ การที่ทุกคนประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในความสุจริต ในกฎกติกาและในระเบียบแบบแผน โดยเท่าเทียมเสมอกัน ประการที่สี่ คือการที่ต่างคนต่างพยายามทำความดี ความเห็นของ ตนให้ถูกต้องเที่ยงตรง และมั่นคงอยู่ในเหตุในผล หากความคิดจิตใจ และการประพฤติปฏิบัติที่ลงรอยเดียวกันในทางที่ดี ที่เจริญนี้ ยังมี พร้อมมูลในกายในใจของคนไทย ก็มั่นใจได้ว่าประเทศไทย จะ ดำรงมั่นคงอยู่ตลอดไปได้ ...จึงขอให้ท่านทั้งหลายในมหาสมาคมนี้ ทั้งประชาชนชาวไทยทุกหมู่เหล่า ได้รับความจิตใจและคุณธรรมนี้ไว้ให้ เห็นยวแน่น และถ่ายทอดความคิดจิตใจนี้กันต่อไปอย่าให้ขาดสาย เพื่อให้ประเทศชาติของเราดำรงยืนงอยู่ด้วยความร่มเย็นเป็นสุข ทั้ง ในปัจจุบันและในภายหน้า”

๒. ขรวาาธรรม ๔

หลักธรรมสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครูที่จะใช้ยึดถือเป็นคุณธรรมพื้นฐานของจิตใจ ในการครองชีวิต ครองเรือนให้ประสบความสำเร็จสมบูรณ์ และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคคลทั้งหลาย ประกอบด้วยธรรม ๔ ประการ คือ

๑) สัจจะ หมายถึง ความซื่อสัตย์ จริงใจต่อกัน ผู้ประกอบวิชาชีพครูจำเป็นต้อง อยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม การที่จะให้ผู้ร่วมงานเกิดความไว้วางใจ และมีไมตรีจิตสนิทต่อกัน จำเป็นต้องเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์ จริงใจต่อกัน ถ้าไม่มีสัจจะเมื่อใดย่อมเป็นเหตุให้เกิดความ หวาดระแวงแคลงใจกัน เป็นจุดเริ่มต้นแห่งความริ้วฉาน ซึ่งยากนักที่จะประสานให้คืนดีได้ ดังเดิม

๒) **ทมะ** หมายถึง การรู้จักบังคับควบคุมอารมณ์ ช่มใจระงับความรู้สึกต่อความ ผิดพลาด ความบกพร่องของตนเองและผู้อื่น ผู้ที่จะเป็นครูที่ดีต้องรู้จักฝึกฝน แกไขข้อบกพร่อง ปรับปรุงลักษณะนิสัยส่วนตัว ไม่เป็นคนถือตำหนิเอาแต่ใจและอารมณ์งตนเองเป็นสำคัญ ถ้าผู้ที่ ประกอบวิชาชีพครูขาดหลักธรรมข้อนี้ จะกลายเป็นคนที่ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ เป็นผู้ที่ไม่มี ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional quotient) ไม่สามารถจัดการอารมณ์ ความรู้สึกของตนเอง ทำให้ขาดสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้ร่วมงาน

๓) **ขันติ** หมายถึง ความอดทน อดกลั้น ต่อความยากลำบาก ความเลวร้ายอุปสรรค ทั้งปวง ที่เกิดขึ้นทั้งต่อตนเองและการปฏิบัติงานในหน้าที่ การอยู่ร่วมกับคนหมู่มากย่อมมีการ กระทบกระทั่งกันบ้าง ทั้งเรื่องความคิด ความเชื่อ ทศนคติ การกระทำต่าง ๆ มีเหตุลวงเกินกัน อย่างรุนแรง ซึ่งอาจจะเป็นถ้อยคำหรือกิริยาอาการ จะโดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม ก็ต้องรู้จักอดกลั้น ระงับใจ ไม่ก่อเหตุให้เรื่องลุกลามกว้างขยายต่อไป นอกจากนี้ ยังต้องมีความอดทนต่อความยาก ลำบากในการประกอบงานอาชีพ โดยเฉพาะเมื่อเกิดความผิดพลาด ความบกพร่อง ความไม่เข้าใจ ไม่ก้าวหน้า ก็ต้องไม่ตีโพยตีพาย แต่มีสติอดกลั้น คิดหาอุบาย ใช้ปัญญาหาทางแก้ไขสถานการณ์ เหตุการณ์ต่าง ๆ ให้ลุล่วงไปด้วยดี

๔) **จาคะ** หมายถึง ความเสียสละ มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปันกัน การอยู่ ร่วมกัน ในสังคมถ้าครูมีความเห็นแก่ตัว คอยจ้องแต่จะเป็นผู้รับ เอาแต่ประโยชน์ใส่ตัวโดยไม่คำนึง ถึงคนอื่น ก็จะเป็นคนที่ไม่มีความสุข ไม่มีเพื่อน ไม่มีคนคบค้าสมาคมด้วย การจะเป็นคนที่ได้รับการ ยอมรับ เป็นที่รักของเพื่อน ๆ จะต้องรู้จักความเป็นผู้ให้ด้วย การให้มีใจหมายถึงแต่เพียง การเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ แบ่งปันทรัพย์ สิ่งของซึ่งมองเห็นและเข้าใจได้ง่ายๆ เท่านั้น แต่ยังหมายถึง การให้หัวใจแก่กันและกันด้วย

๓. สัมปปริสธรรม ๗

คุณธรรมนี้เหมาะสำหรับครูเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะช่วยให้เป็นคนสมบูรณ์แบบ หรือคนที่สมบูรณ์พร้อม ส่งผลให้มีความเชื่อมั่น เป็นผู้นำ สอนสั่งลูกศิษย์ให้มีชีวิตที่เป็นสุขได้ นอกจากนี้ยังใช้เป็นหลักช่วยในการพิจารณาว่าบุคคลใดเป็นคนดีหรือไม่ดีได้อีกด้วย คนดีต้องมี คุณสมบัติ ๗ ประการ ดังนี้

๑) **รู้หลักและรู้จักเหตุ** (ธัมมัญญตา) คือ รู้หลักการและกฎเกณฑ์ของสิ่งทั้งหลาย ที่ตนเข้าไปเกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิต ในการปฏิบัติหน้าที่และดำเนินกิจการต่าง ๆ รู้เข้าใจสิ่ง ที่ตนจะต้องประพฤติปฏิบัติตามเหตุผล เช่น รู้ว่าตำแหน่ง ฐานะ อาชีพการงานของตนเองเป็น อย่างไร มีหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างไร นอกจากนี้ยังต้องรู้หลักความจริงของธรรมชาติว่า

ของหลักการที่ตนปฏิบัติ เข้าใจวัตถุประสงค์ของงานที่ต้องปฏิบัติ รู้ว่าสิ่งที่ตนทำอยู่ ดำเนินชีวิต
อยู่ไหน เพื่อประโยชน์อะไร หรือควรจะได้รับอะไร การทำงานตามหน้าที่ ตำแหน่ง ฐานะการงาน
อย่างนั้น ๆ เขากำหนดวางกันไว้เพื่อความมุ่งหมายอะไร งานที่ตนทำอยู่ขณะนี้เมื่อทำไปแล้วจะ
บังเกิดผลอะไรบ้างเป็นผลดีหรือผลเสียอย่างไรเป็นต้น

๓) **รู้ตน** (อัตตัญญา) คือ รู้จักและเข้าใจตนเองว่าเป็นใคร มีความรู้ ความถนัด
ความสามารถพิเศษอะไร เมื่อรู้แล้วจะได้นำไปประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสม ให้สอดคล้องกับบุคลิกลักษณะ
ของตนเองรู้จักปรับปรุงพัฒนาตนเองให้มีความสมบูรณ์พร้อมยิ่งขึ้นไป

๔) **รู้ประมาณ** (มัตตัญญา) คือ รู้จักความพอดี ความพอประมาณ เช่น รู้จัก
ประมาณในการบริโภค การใช้จ่ายทรัพย์ รู้จักความพอเหมาะพอดีในการพูด การปฏิบัติหน้าที่
การงานต่าง ๆ ตลอดจนการพักผ่อนนอนหลับ และการสนุกสนานรื่นเริง เป็นต้น ผู้เป็นครูต้อง
ไม่ทำการทุกอย่างตามความชอบใจหรือเอาแต่ใจของตนเป็นหลัก แต่ต้องทำตามความพอดีแห่ง
เหตุปัจจัยหรือองค์ประกอบทั้งหลายที่จะลงตัวให้เกิดผลดีงามตามที่มองเห็นด้วยปัญญา

๕) **รู้กาลเวลาอันเหมาะสม** (กาลัญญา) คือต้องรู้ระยะเวลาที่พึงใช้ในการ
ปฏิบัติหน้าที่การงานต่าง ๆ เช่น รู้ว่าเวลาไหน ควรทำอะไร อย่างไร และทำให้ตรงเวลา ให้เป็น
เวลา ให้ทันเวลา ให้พอเวลา ให้เหมาะเวลา ให้ถูกเวลา ตลอดจนรู้จักบริหารเวลาการใช้เวลา
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๖) **รู้ชุมชน** (ปริสัญญญา) คือ รู้จักถิ่น รู้จักที่ชุมนุม และชุมชน รู้การอันควร
ประพฤติปฏิบัติต่อชุมชนนั้นว่า คนในชุมชนที่เราอยู่หรือเข้าไปอยู่ เราควรต้องทำกิริยาหรือ
ปฏิบัติตนอย่างไร ส่วนอีกชุมชนหนึ่งถ้าเราเข้าไปควรต้องทำกิริยาหรือปฏิบัติอย่างนั้น เพราะแต่ละ
ชุมชนมีระเบียบวินัย ธรรมเนียมปฏิบัติ วัฒนธรรมประเพณีแตกต่างกัน การที่เราเรียนรู้ชุมชนก็เพื่อ
เข้าใจ เข้าถึง เข้ากับชุมชนได้ จนสามารถช่วยเหลือ สั่งสอน แนะนำ และพัฒนาชุมชน

๗) **รู้บุคคล** (บุคคลัญญา) คือ รู้จักและเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลว่า
แต่ละคนมีความรู้ ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ แตกต่างกัน เมื่อแต่ละคนแตกต่างกัน
ดังนั้นเราจึงต้องรู้จักที่จะปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ๆ ให้เหมาะสมด้วย การสั่งสอนฝึกอบรมก็ต้องให้
พอดี พอเหมาะ พอควร ให้ถูกกับจริตหรือลักษณะของแต่ละคน เพราะคนเรามีลีลาการเรียนรู้
(Learning style) แตกต่างกัน

๔. หิริ โอตตปปะ

หลักธรรมนี้เมื่อผู้ที่ประกอบอาชีพครุปฏิบัติแล้ว จะช่วยให้อยู่ร่วมกันในสังคมโลกได้อย่างสันติสุข ถือว่าเป็นคุณธรรมที่ใช้คำจูน คุ่มครองโลกให้มีความสุขได้นั่นเอง ก่อนอื่นคงต้องทำความเข้าใจความหมายของคำสองคำนี้ก่อน คือ

หิริ แปลว่า ความละอายแก่ใจ, ความละอายในการประพฤติชั่ว
โอตตปปะ แปลว่า ความเกรงกลัวต่อผลการทำชั่ว, ความหวาดกลัวต่อผลชั่วไม่กล้าทำเหตุชั่วต่อไปอีก

เกษม วัฒนชัย (๒๕๔๙, ๑๖๗) เสนอแนะเงื่อนไขสู่การมี หิริ โอตตปปะไว้ ดังนี้

- ๑) ต้องรู้จักแยก “ผิดชอบชั่วดี”
- ๒) ชื่อในผลของความผิด-ชั่ว ชอบ-ดี
- ๓) จักเลือก “ทางที่ชอบ-ที่ดี” และยึดมั่น ปกป้องในความถูกต้องเที่ยงธรรม
- ๔) ปฏิเสธและไม่ยอมรับ “ทางผิด-ทางชั่ว”
- ๕) หิริ-โอตตปปะเป็นหลักคิด เป็นแนวทางในการตัดสินใจอย่างมีสติ

สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (อ้างใน ปราชญา กล้าผจญ. ๒๕๔๙, ๔๐) ได้เสนอแนะเส้นทางที่จะพัฒนาจิตใจสู่คุณธรรมอย่างแท้จริง ไว้ดังนี้

๑. ประกอบอาชีพสุจริต (เป็นมีอาชีพ)
๒. ฝึกนิสัยการประหยัด อดออม ทั้งคนจน คนรวย และคนเคยรวย
๓. ปรับพฤติกรรมกรรมการบริโภค โดยเน้นจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด โดยเฉพาะสาธารณูปโภค
๔. เสียภาษี และร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชนของตนเอง
๕. เผยแพร่วัฒนธรรมไทย เอื้อเฟื้อ และสร้างความประทับใจแก่ผู้มาเยือน
๖. อดทน และมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพอย่างสุจริต
๗. บริโภคแต่สิ่งจำเป็นต่อร่างกาย และออกกำลังกายด้วยการเล่นกีฬาที่ประหยัด
๘. ปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

ดังนั้น การแสดงถึงความเป็นผู้ที่มีคุณธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพครูจึงต้องมีความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพอย่างซื่อสัตย์ สุจริต อดทนอดกลั้น คิดพิจารณาและตัดสินใจอย่างมีสติ มี

จริยธรรมสำหรับครู

จริยธรรม (Ethics) เป็นเรื่องของความรู้สึก เป็นจิตสำนึกของบุคคล เป็นพฤติกรรมที่ถูกต้องดีงาม ทั้งทางกาย วาจา และใจ เป็นปฏิสัมพันธ์ที่เหมาะสมทางสังคม เป็นรากฐานของสันติสุขที่ยั่งยืน คนเป็นครูจึงควรต้องสร้างจิตสำนึกที่ดีงามให้เกิดขึ้นในตนเอง ในสังคม ต้องมีข้อสัตย์สุจริตต่อวิชาชีพของตนเอง มีการประพฤติปฏิบัติที่แสดงถึงความเป็นผู้มีธรรมะในใจ และต้องมีพันธสัญญา (Commitment) ต่อตนเอง ต่อเพื่อนร่วมงาน ต่อหน่วยงานที่สังกัด และต่อประเทศชาติ เช่น มีเมตตากรุณา ซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ รับผิดชอบ ยุติธรรม เป็นต้น

จริยธรรมมีที่มาจากแหล่งต่างๆกันกล่าวคือ

๑. จริยธรรมเป็นหลักการของธรรมชาติที่ปรากฏทั่วไป มีขอบเขตกว้างขวางครอบคลุมสสารสิ่งแวดล้อมสภาพธรรมชาติทั่วไปที่เป็นรูปธรรม

๒. จริยธรรมมาจากปรัชญา คือวิชาที่ว่าด้วยหลักแห่งความรู้และความจริง สาระของปรัชญาจะกล่าวถึงลักษณะชีวิตที่พึงปรารถนาควรเป็นอย่างไร ธรรมชาติของมนุษย์ สภาพสังคมที่ดี ความคิดเชิงปรัชญาจะเป็นความเชื่ออย่างมีเหตุผล ปรัชญาจะกล่าวถึงความดี ความงาม ค่านิยมเพื่อจะได้ยึดถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป

๓. จริยธรรมเป็นข้อกำหนดทางศาสนา เรียกว่า ศีลธรรม (Moral ethics) เพราะศาสนาทุกศาสนาได้กำหนดหลักปฏิบัติไว้ เพื่อให้มนุษย์อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข โดยมิต้องเบียดเบียนหรือทำร้ายซึ่งกันและกัน

๔. จริยธรรมมาจากค่านิยมต่าง ๆ ซึ่งแต่ละสังคมจะมีค่านิยมที่แตกต่างกันได้ เนื่องจากแต่ละสังคมมีความแตกต่างในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา ความเชื่อ วัฒนธรรม และประวัติความเป็นมา

๕. จริยธรรมมาจากสังคมแต่ละสังคมที่กำหนดข้อบังคับ วิธีปฏิบัติของสมาชิกไว้ เนื่องจากพฤติกรรมหรือการกระทำของมนุษย์มีทั้งดีและไม่ดี ซึ่งอาจสัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า การกำหนดกฎข้อบังคับขึ้นมาก็คือ เพื่อใช้ควบคุมให้สมาชิกอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข เมื่อสมาชิกในสังคมยอมรับ และปฏิบัติติดต่อกันนานเข้า จนได้รับการยอมรับสืบทอดกันมาเป็นขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ นั้นเอง

๖. จริยธรรมมาจากวรรณคดี วรรณคดีเป็นหนังสือที่มีมาตรฐานทั้งด้านเนื้อหา สาระและคุณค่า ชาติที่เจริญแล้วจะมีวรรณคดีเป็นของตนเอง หนังสือวรรณคดีจะมีคำสอนที่เป็น

ประโยชน์ของจริยธรรม

๑. ด้านตนเอง การปฏิบัติตามหลักจริยธรรมทำให้คนเราเป็นคนดี คนดีย่อมมีความสุขสบายใจ อิ่มเอิบใจ เพราะได้ทำความดี จึงเป็นที่รักใคร่ชอบและชอบพอของคนอื่น นอกจากนี้หลักธรรม เช่น ความเพียร ความอดทน ความมีวินัย ยังช่วยให้ประสบความสำเร็จในการทำงานด้วย

๒. ด้านสังคม คนดีย่อมทำประโยชน์แก่ตนเอง และคนอื่นด้วย การไม่ทำชั่วเป็นการลดภาระของสังคมที่ไม่ต้องแก้ปัญหา การทำดีจึงเป็นประโยชน์แก่สังคม และช่วยให้สังคมพัฒนาไปสู่ความเจริญ และเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่คนอื่น ๆ คนดี จึงเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า

๓. ด้านการรักษาจริยธรรม จริยธรรมเป็นสิ่งที่ดีมีคุณค่า ทั้งแก่บุคคลและสังคม จะรักษาไว้ด้วยการปฏิบัติ เพราะถ้าไม่ปฏิบัติก็จะเป็นเพียงคำพูด หรือตัวหนังสือที่เขียนไว้ จะช่วยใครไม่ได้ทั้งสิ้น ดังนั้นการศึกษาจริยธรรมและนำไปปฏิบัติดี จึงเป็นการรักษาจริยธรรมให้คงอยู่เช่นเดียวกับพระภิกษุสงฆ์สืบต่อพระพุทธศาสนาได้ด้วยการปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า พระพุทธศาสนาจึงดำรงมาได้จนถึงปัจจุบัน คนทั่วไปก็สามารถรักษาจริยธรรมของศาสนาได้ด้วยการปฏิบัติเช่นเดียวกัน การปฏิบัติจึงให้คุณแก่ตน แก่สังคม และเป็นการรักษาจริยธรรมไว้ให้เป็นประโยชน์แก่อนุชนสืบ

๔. การพัฒนาบ้านเมือง ต้องพัฒนาจิตใจก่อน หรืออย่างน้อยก็ต้องควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และอื่น ๆ ด้วย เพราะการพัฒนาที่ไม่มีจริยธรรมเป็นแกนนำก็จะสูญเปล่า เพราะทำให้บุคคลลุ่มหลงในวัตถุ และอบายมุขมากขึ้น การที่เศรษฐกิจต้องเสื่อมโทรม ประชาชนยากจน สาเหตุหนึ่งก็คือคนในสังคมละเลยจริยธรรม มุ่งแต่จะกอบโกยผลประโยชน์ส่วนตน ขาดความเมตตาปราณี แล้งน้ำใจ เห็นแก่ตัว โดยไม่คำนึงถึงคนอื่นและสังคมโดยรวม การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมรวมทั้งการเมืองจึงไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

๕. จริยธรรมช่วยควบคุมมาตรฐาน รับผิดชอบต่อคุณภาพและปริมาณที่ถูกต้องในการประกอบอาชีพ ในการผลิต และในการบริการ ถ้าผู้ผลิตมีจริยธรรมก็จะผลิตสินค้าที่มีคุณภาพไม่ปลอมปน อะไรไม่ดีก็บอกว่าไม่ดี อะไรว่าดีก็บอกว่าดี จริยธรรม จึงเป็นเรื่องของความซื่อสัตย์ สุจริต ยุติธรรม ช่วยให้มาตรฐานสินค้าดีมีคุณภาพ ลดปัญหาการโกงฉ้อฉล เอาัดเอาเปรียบ เห็นแก่ตัวเห็นแก่ได้ตลอดจนความใจแคบไม่ยอมเสียสละ

ผู้ที่ประกอบอาชีพควรต้องอยู่ร่วมกันในสังคมร่วมกับบุคคลอื่น ซึ่งมีอาชีพแตกต่างกัน ซึ่งแต่ละคน แต่ละอาชีพล้วนมีบทบาท มีหน้าที่การงานที่ต้องปฏิบัติแตกต่างกัน แต่สิ่งที่ทุกคน

ต้องมีเหมือนกัน คือ ทุกคนมีจริยธรรมประจำตน หากทุกคนรับรื้อบบาทหน้าที่ของตน และมีจริยธรรมตามบทบาทหน้าที่นั้น ๆ เป็นอย่างดี สังคมก็สงบสุข อยู่ร่วมกันได้อย่างร่มเย็นเป็นสุข เป็นสังคมที่ดี มีคุณภาพ ครอบครัวยอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง จริยธรรมของผู้ประกอบอาชีพครุมีดังนี้

๑. จริยธรรมต่อตนเอง

ประกอบอาชีพครุต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นหลักยึดประจำตน เช่น รู้รักสามัคคี ซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ มีน้ำใจ เมตตากรุณา ยุติธรรม กตัญญูกตเวที รักษาระเบียบวินัย มีความอดุสาหะ รู้จักความพอเพียง พอประมาณ มีเหตุมีผล มีจิตสำนึกสาธารณะ (Public mind) เป็นต้น

๒. จริยธรรมต่อบุตรธิดา

บิดามารดามีหน้าที่เลี้ยงดูบุตรธิดาให้มีความสุข พอเหมาะกะกับฐานะของตนเอง นอกจากนี้ ยังต้องให้การอบรม สั่งสอน ชี้แนะแนวทางที่ถูกที่ควร ที่เหมาะสม เพื่อให้เป็นคนดีมีคุณธรรมอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

๓. จริยธรรมต่อภริยาหรือสามี

บุคคลที่ได้ชื่อว่าเป็นภริยา หรือสามีถือว่าเป็นบุคคลคนเดียว ดังนั้น จึงต้องมีความรักใคร่ ประองดองกัน ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ภาระงานในบ้านก็ไม่ต้องเกี่ยวกัน ต้องช่วยกันทำ แบ่งเบาภาระซึ่งกันและกัน ภรรยาก็ไม่ว่าหรือินทาสามี สามีก็ไม่ินทาวว่าร้ายภรรยา ทั้งในและนอกบ้านดังคำที่ว่า “ความในไม่ให้นำออกความนอกไม่ให้นำเข้า”

๔. จริยธรรมต่อบิดามารดา

บิดามารดาเป็นบุพการีผู้ให้กำเนิด บุตรจึงมีหน้าที่ตอบแทนพระคุณท่านในขณะที่ที่มีชีวิตอยู่ เช่น เลี้ยงดูท่านให้มีความสุขสบาย สมฐานะ ช่วยทำธุระการงานให้ท่านรักษาพยาบาล เมื่อเจ็บป่วย พุดคุดพาเที่ยวเมื่อมีโอกาส ฯลฯ และเมื่อท่านล่วงลับไปแล้วก็ทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ท่านกล่าวถึงพระคุณท่านให้บุตรหลานรับรู้เป็นต้น

๕. จริยธรรมต่อลูกศิษย์

ครูต้องให้ความรักต่อลูกศิษย์เหมือนกับบุตรของตนเอง เพราะครูเปรียบเหมือนกับบิดามารดาคนที่สองของศิษย์ ดังนั้น ครูต้องมอบความรักให้กับศิษย์ มีเมตตากรุณา มีความยุติธรรม ว่ากล่าวตักเตือนเมื่อศิษย์กระทำผิด ไม่เปิดเผยความลับของศิษย์ เป็นต้น

๖. จริยธรรมต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ

ครูต้องปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของชาติ เคารพกฎหมาย ปฏิบัติงานอาชีพด้วยความสุจริต เสียภาษีอากรอย่างถูกต้อง ไม่มัวเมาหลงใหลในยศ ตำแหน่ง ใช้จ่ายอย่างประหยัด ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่มัวเมาลุ่มหลงในอบายมุข หรือทางที่นำไปสู่ความเสื่อม เป็นต้น

นอกจากจริยธรรมสำหรับอาชีพครูดังกล่าวข้างต้นแล้ว ครูยังต้องพฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงถึงความเป็นผู้มีคามยึดมั่นในวิชาชีพด้วย ดังนี้

๑. ประพฤติตนดีสม่ำเสมอ เป็นแบบอย่างที่ดีของลูกน้อง ของลูกจ้าง และของเพื่อนร่วมงาน ผู้รับบริการ
๒. มีความละเอียดรอบคอบ สะดุกงัดต่อการทำงานชั่วทั้งปวง ไม่ปฏิบัติทุจริตต่าง ๆ ทั้งต่อตนเอง ต่อเพื่อนร่วมงาน และต่อผู้บังคับบัญชา หมายรวมไปถึงประเทศชาติด้วย
๓. มีความอดทนอดกลั้นต่อความยากลำบากต่าง ๆ อดทนต่องานที่ร้อน หนัก ทนทุกข์ทรมาน ตลอดทั้งอดทนต่อคำดูต่ำ ว่ากล่าว การกล่าวหา การเข้าใจผิด ของผู้อื่น ฯลฯ
๔. รักษาคำพูด เป็นคนมีศีลมีสัตย์ คงเส้นคงวา ตรงต่อเวลา
๕. รักษาชื่อเสียง และค่านิยมของหน่วยงาน พยายามเผยแพร่ชื่อเสียงของหน่วยงานของตนเอง ให้เกียรติคุณ ชื่อเสียงนั้นขจรขยายออกไป
๖. มีความสามารถในการส่งเสริมการทำงานเป็นทีม เป็นหมู่คณะได้ดี
๗. เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และชุมชน
๘. วางตนเหมาะสม เข้ากับชนทุกชั้นได้ดี ถ้อยทีถ้อยอาศัย อ่อนโยน นุ่มนวล เอาใจเขามาใส่ใจเรา รู้จักกาลเทศะ หนักแน่น ไม่เย่อหยิ่ง ไม่ถือตัว
๙. รู้จักอุปการะ คือทำคุณประโยชน์แก่บุคคลอื่น ทำบุญ บริจาคทาน ช่วยเหลือสังคม คนตกทุกข์ได้ยาก คนพิการ
๑๐. ไม่มีอคติใด ๆ ในการปฏิบัติงานกับผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร เพื่อนร่วมงาน หรือผู้รับบริการ (ปราชญา กล้าผจญ. ๒๕๔๙, ๗๐-๗๑)

จรรยาบรรณวิชาชีพครู

จรรยาบรรณ (Etiquette) เป็นความประพฤติของผู้ที่ประกอบอาชีพหนึ่งอาชีพใดกำหนดขึ้นมาเพื่อใช้เป็นกฎในการรักษาชื่อเสียง และส่งเสริมเกียรติคุณและฐานะของผู้มีอาชีพนั้น ๆ ผู้ที่ประกอบวิชาชีพครูจะมีหน้าที่กำกับดูแลเรื่องจรรยาบรรณครู คือ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภักัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้กำหนดระเบียบจรรยาบรรณครู พุทธศักราช ๒๕๓๙ ไว้เพื่อเป็นแนวปฏิบัติของครู ดังนี้

๑. ครูต้องรักและเมตตาศิษย์ โดยให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือส่งเสริมให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า
๒. ครูต้องอบรมสั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะและนิสัยที่ถูกต้องดีงาม ให้เกิดแก่ศิษย์ อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ

๓. ครูต้องประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ทั้งกาย วาจา และจิตใจ
๔. ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์
๕. ครูต้องไม่แสวงหาประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์
๖. ครูย่อมพัฒนาตนเองทั้งทางด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพและวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอยู่เสมอ
๗. ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพครูและเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กรวิชาชีพครู
๘. ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครูและชุมชนในทางสร้างสรรค์
๙. ครูพึงประพฤติ ปฏิบัติตน เป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และพัฒนาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย

การปฏิบัติตนของครู ตามระเบียบจรรยาบรรณครู พุทธศักราช ๒๕๓๙ ขอเสนอแนะ แนวปฏิบัติ ดังนี้

จรรยาบรรณ	แนวปฏิบัติ
<p>๑. ครูต้องรักและเมตตาศิษย์ โดยให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือส่งเสริมให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ความเป็นกันเองกับศิษย์ - รับฟังปัญหาของศิษย์และให้ความช่วยเหลือศิษย์เท่าเทียมกัน - สนทนาไต่ถามทุกข์สุขของศิษย์อยู่เสมอ - สนใจคำถามและคำตอบของศิษย์ทุกคน - ให้ออกาสศิษย์แต่ละคนได้แสดงออกตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจ - ช่วยแก้ไขข้อบกพร่องของศิษย์ - มอบหมายงานให้ทำตามความถนัด ความสนใจของศิษย์ - จัดกิจกรรมหลากหลายตามสภาพความแตกต่างของศิษย์ เพื่อให้แต่ละคน ประสบความสำเร็จเป็นระยะอยู่เสมอ

จรรยาบรรณ	แนวปฏิบัติ
	<ul style="list-style-type: none"> - แนะนำแนวทางที่ถูกต้องให้แก่ศิษย์ - ปรึกษาหารือกับเพื่อนครู ผู้ปกครองและเพื่อนนักเรียน เพื่อหาสาเหตุและวิธีแก้ปัญหาของศิษย์ - ประกาศหรือเผยแพร่ผลงานของศิษย์ที่ประสบผลสำเร็จ
<p>๒. ครูต้องอบรมสั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะและนิสัยที่ถูกต้องดีงามให้เกิดแก่ศิษย์ อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - สอนเต็มสามารถ เต็มเวลา และเต็มใจ - อบรมสั่งสอนศิษย์โดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง - ไม่เบียดบังเวลาของศิษย์ไปหาผลประโยชน์ส่วนตน - เอาใจใส่อบรม สั่งสอนศิษย์โดยไม่ปิดเป็นหรืออำพราง - อุทิศเวลาไม่ละทิ้งชั้นเรียนหรือขาดการสอน - เลือกใช้วิธีสอนให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล - ให้ศิษย์ได้ฝึกปฏิบัติอย่างเต็มความสามารถ - มอบหมายงานให้ศิษย์ปฏิบัติตรงความสามารถเพื่อให้ประสบความสำเร็จ - ตรวจสอบผลงานศิษย์อย่างสม่ำเสมอ - ภูมิใจเมื่อศิษย์มีพัฒนาการเพิ่มขึ้น
<p>๓. ครูต้องประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ทั้งกาย วาจา และจิตใจ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - แต่งกายสะอาด สุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับกาลเทศะ - แสดงกิริยามารยาทสุภาพเรียบร้อยอยู่เสมอ - เป็นผู้มีคุณธรรม เช่น ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์ อุดมทน สามัคคี มีวินัย ประหยัดและออม ฯลฯ - รักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อม - มีสุขภาพกายแข็งแรง และสุขภาพจิตดี

จรรยาบรรณ	แนวปฏิบัติ
	<ul style="list-style-type: none"> - มองโลกในแง่ดี - ไม่พูดคำหยาบหรือก้าวร้าว - ไม่นินทาหรือพูดจาใส่ร้าย - ไม่โกรธง่ายหรือแสดงอารมณ์ฉุนเฉียวต่อหน้าศิษย์
<p>๔. ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคมของศิษย์</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่ดูต่ำ ข้ำเติมศิษย์ที่เรียนช้า - ไม่ลงโทษศิษย์เกินกว่าเหตุ - ไม่ใช้ศิษย์เกินกว่าเหตุ - ไม่ตัดสินคำตอบถูกผิดของศิษย์ โดยยึดคำตอบของครูเป็นหลัก - ไม่ขัดขวางโอกาสให้ศิษย์ได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ - ไม่ตั้งฉายาในทางลบให้ศิษย์ - ไม่พูดจาหรือทำการใด ๆ เป็นการข้ำเติมปัญหา/ข้อบกพร่องของศิษย์ - ไม่ประจานศิษย์ หรือนำปมด้อยของศิษย์มาล้อเลียน - ไม่นำความเครียดมาระบายต่อศิษย์ ไม่ว่าจะด้วยคำพูด หรือสีหน้าท่าทาง - ไม่เปรียบเทียบฐานะความเป็นอยู่ของศิษย์
<p>๕. ครูต้องไม่แสวงหาประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่ใช้แรงงานศิษย์เพื่อประโยชน์ส่วนตน - ไม่ตัดสินผลงานหรือผลการเรียนของศิษย์โดยมีสิ่งแลกเปลี่ยน หรือสิ่งตอบแทน - ไม่ใช้หรือจ้างวานศิษย์ไปทำสิ่งผิดกฎหมาย - ไม่นำผลงานของศิษย์ไปแสวงหาประโยชน์ส่วนตน - ไม่หารายได้จากการนำสินค้ามาขายให้ศิษย์

จรรยาบรรณ	แนวปฏิบัติ
	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่บังคับหรือสร้างเงื่อนไขให้ศิษย์มาเรียนพิเศษ เพื่อหารายได้ให้ตนเอง
<p>๖. ครูย่อมพัฒนาตนเองทั้งทางด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพและวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอยู่เสมอ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - มีความเชื่อมั่นในตนเอง - แต่งกายสะอาดเหมาะสมกับกาลเทศะ และทันสมัย - มีความกระตือรือร้น ใฝ่ต่อความรู้สึกรู้สึกของสังคม - พัฒนาตนเองและพัฒนางานอยู่เสมอ - เข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา หรือฟังคำบรรยายหรืออภิปรายทางวิชาการ - นำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ - หาความรู้จากเอกสาร ตำราและสื่อต่าง ๆ ตามโอกาส - จัดทำและเผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ อยู่เสมอ - ติดตามข้อมูล ข่าว สารสนเทศอยู่เสมอ
<p>๗. ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพครูและเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กรวิชาชีพครู</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เผยแพร่ผลสำเร็จของตนเองและเพื่อนครูเหมาะสม - ร่วมกิจกรรมที่องค์กรจัดขึ้น - ปฏิบัติตามเงื่อนไขข้อกำหนดขององค์กร - แสดงตนว่าเป็นครูอย่างภาคภูมิใจ - ยกย่องชื่นชมเพื่อนครูที่ประสบผลสำเร็จเกี่ยวกับการสอน - ชื่นชมในเกียรติและรางวัลที่ได้รับ และรักษาไว้อย่างเสมอต้นเสมอปลาย - เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ผลงานของครูและองค์กรวิชาชีพ - ชี้แจง ทำความเข้าใจเมื่อมีผู้เข้าใจผิดเกี่ยวกับวงการวิชาชีพครู

จรรยาบรรณ	แนวปฏิบัติ
๘. ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครู และชุมชน ในทางสร้างสรรค์	<ul style="list-style-type: none"> - ร่วมงานกุศลและงานอื่น ๆ ในชุมชน - เมื่อมีเพื่อนครูเดือดร้อน ช่วยบริจาคตามกำลังทรัพย์ - จัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือเพื่อนครู - ให้คำปรึกษาแนะนำในการพัฒนาตำแหน่งให้สูงขึ้น - ให้คำแนะนำด้านการจัดการเรียนรู้ การจัดทำสื่อการสอน - ปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน
๙. ครูพึงประพฤติ ปฏิบัติตน เป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และพัฒนาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย	<ul style="list-style-type: none"> - เชิญวิทยากรจากชุมชนมาให้ความรู้ - จัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น - นำศิษย์ไปศึกษาในแหล่งเรียนรู้ในชุมชน - รณรงค์การใช้สินค้าพื้นเมือง - ร่วมงานประเพณีของท้องถิ่น - เผยแพร่การแสดงศิลปะพื้นบ้าน - จัดตั้งชมรมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น - จัดทำพิพิธภัณฑ์ในสถานศึกษา

แนวทางการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณครู

หน้าที่ครู เอาใจใส่ อย่างใกล้ชิด
 สอนลูกศิษย์ จนกระจ่าง อย่างถ้วนทั่ว
 อย่างปิดบัง ความรู้ตน จนมีดมัว
 ศิษย์ดีชั่ว นั้นอยู่ กับครูเอง

หน้าที่ศิษย์ ควรเรียน เพียรศึกษา

หมั่นเฝ้าดู ตำรา อย่างอนนเขลง

อย่าทำตน เป็นเช่น ดั่งนักร้อง

เรียนให้เก่ง เพื่อเฝ้าพงศ์ วงศ์ตระกูล

(ผู้ประพันธ์ : เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์)

หน้าที่สำคัญของครูคือ อบรม สั่งสอน ฝึกฝนศิษย์ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์พร้อม กล่าวคือ มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อครอบครัว และต่อสังคม มีความมุ่งมั่นที่จะประกอบกิจการงานต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จ มีวินัยในตนเองและต่อบุคคลอื่น และมีจิตสำนึกสาธารณะ พร้อมทั้งจะทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การที่ผู้ประกอบวิชาชีพครูจะทำหน้าที่ดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น จำเป็นต้องเป็นครูอาชีพ เป็นครูด้วยจิตวิญญาณ ความเป็นครูใช้ว่าศึกษาเล่าเรียน จนจบหลักสูตร ได้รับพระราชทานปริญญาบัตร แล้วจะเป็นครูที่ดีเสมอไปได้ เพราะจิตวิญญาณ จิตสำนึกความเป็นครูต้องได้รับการกระตุ้นปลุกฝังให้เกิดความตระหนัก รักและศรัทธาในวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานที่รับผิดชอบ ทั้งที่เป็นฝ่ายผลิต ฝ่ายบรรจุ ฝ่ายควบคุมดูแล ควรแสวงหาแนวทางหรือจัดกิจกรรมเพื่อปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณครู เพื่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพครูเป็นครูที่สมบูรณ์พร้อม เอกสารฉบับนี้ขอเสนอแนะแนวทางอันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพครู ดังนี้

๑. การปลุกฝังโดยใช้กิจกรรมการฝึกอบรม

การฝึกอบรม หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความเข้าใจ แนะนำ ชี้แจง หรือปลุกฝังแนวคิดในเรื่องที่ต้องการ จนเกิดการรับรู้ ซึมซาบจนติดเป็นนิสัย นำไปประพฤติปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังช่วยสร้างความตระหนัก ขัดเกลานิสัยเพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่พึงปรารถนาด้วย

การฝึกอบรมประกอบด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย ผสมผสานกัน เช่น การบรรยาย (Lecture), การสัมมนา (Seminar), การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work shop), การระดมสมอง (Brain storming), การแสดงบทบาทสมมุติ (Role playing), การสาธิต (Demonstration), การอภิปรายกลุ่ม (Group discussion), การอภิปรายแบบเสวนา (Panel discussion), การศึกษากรณี (Case study) และการสัมภาษณ์ (Interview) เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

๑. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ และความชำนาญในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพ

๒. เพื่อให้ทราบนโยบาย หน้าที่ และความรับผิดชอบของหน่วยงาน ให้เข้าใจ กฎข้อบังคับ ระเบียบ วิธีการปฏิบัติงาน สายการบังคับบัญชา สิทธิและประโยชน์ที่แต่ละคนจะได้รับจากหน่วยงานนั้นๆ

๓. เพื่อสร้างขวัญกำลังใจที่ดีในการปฏิบัติงาน เกิดความเชื่อมั่นในตนเองที่จะปฏิบัติงานให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพและมีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

๔. เพื่อให้เกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญของอาชีพที่ปฏิบัติ และช่วยปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีในวิชาชีพส่งเสริมจิตใจและศีลธรรมของผู้ปฏิบัติงานให้ดีขึ้น

ประเภทของการฝึกอบรม

สำหรับผู้ที่ประกอบอาชีพครูอาจจัดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพได้ในรูปแบบต่างๆดังนี้

๑. การฝึกอบรมก่อนปฏิบัติงานในหน้าที่ (Pre the job training) เป็นการแนะนำ ชี้แจง ฝึกฝน ผู้ที่จะเข้าปฏิบัติหน้าที่ให้มีความรู้ ความชำนาญ และมีประสบการณ์มากพอสมควร เพื่อไม่ให้เสียเวลาในการฝึกสอนงานในขณะที่ปฏิบัติงาน และทำให้ข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงาน ต่าง ๆ ลดลง ช่วยลดปัญหาและข้อยุ่งยากในการปฏิบัติงาน ตลอดจนงบประมาณต่าง ๆ ได้

๒. การฝึกอบรมขณะปฏิบัติงานในหน้าที่ (On the job training) เป็นวิธีสอนงาน หรือเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานในหน้าที่ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานลงมือปฏิบัติงาน ทดลองปฏิบัติ โดยมีส่วนงานหรือผู้บังคับบัญชาคอยสอดส่อง ดูแล ตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน อย่างใกล้ชิด เพื่อหาข้อบกพร่อง เสนอแนะให้ผู้รับการอบรมเข้าใจและปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง

๓. การฝึกอบรมนอกงานในหน้าที่ (Off the job training) ผู้เข้ารับการฝึกอบรม จะหยุดการปฏิบัติงานในหน้าที่ชั่วคราว เพื่อไปเข้ารับการฝึกอบรม (ตามที่หน่วยงานส่งไปหรือสมัครไปเองก็ได้) อย่างเต็มที่ โดยไม่ต้องเป็นกังวลเรื่องภาระงานที่ปฏิบัติอยู่ เมื่อกลับมาแล้วจึง นำความรู้ นั้น ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงาน เวลาที่ใช้ไปในการฝึกอบรม บางหน่วยงานอาจจะไม่นับเป็นวันลาแต่บางหน่วยงานอาจนับเป็นวันลาได้

กิจกรรมการฝึกอบรม

การฝึกอบรมในแต่ละโครงการจำเป็นต้องเลือกใช้กิจกรรมอย่างหลากหลายเพื่อให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของการฝึก ขอบข่ายเนื้อหาที่ต้องการเน้น จำนวนและความแตกต่างของ

การจัดกิจกรรมฝึกอบรมหน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบจะต้องเขียนเป็นโครงการฝึกอบรม เพื่อเสนอขออนุมัติโครงการต่อผู้บังคับบัญชา รายละเอียดของโครงการประกอบด้วยหัวข้อ ดังนี้

- หลักการและเหตุผล
- วัตถุประสงค์
- บุคคลเป้าหมาย
- ระยะเวลาดำเนินการ
- สถานที่ดำเนินการ
- งบประมาณดำเนินการ
- ผลที่คาดว่าจะได้รับ

(นักศึกษาควรไปศึกษาเพิ่มเติมจากหนังสือที่เกี่ยวกับการเขียนโครงการเพิ่มเติม)

๒. การปลูกฝังโดยใช้เพลง

การจัดกิจกรรมโดยใช้เพลง เป็นการนำเนื้อหาของเพลงที่เกี่ยวข้องกับอาชีพครูมาช่วยสร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ กระตุ้นความตระหนักในวิชาชีพและจรรยาบรรณครู เพราะลักษณะของเพลงจะเป็นคำร้องกรองที่มีจุดเด่นด้าน การใช้ภาษา การใช้สัมผัส การใช้โวหารและเนื้อหาที่น่าสนใจ คนไทยมีความคุ้นเคยกับความเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอนมานานแล้ว ดังนั้น หากนำเพลงมาเป็นกิจกรรมช่วยสร้างความตระหนักในวิชาชีพจะช่วยให้เกิดประโยชน์ คือ

- ๑) ช่วยให้เกิดทักษะทางภาษาดีขึ้น โดยเฉพาะทักษะการฟังและการอ่าน
- ๒) ช่วยให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในสาระ ข้อคิดที่น่าสนใจของบทเพลง
- ๓) ช่วยให้เกิดความซาบซึ้ง ในอรรถรสของภาษาและเนื้อหาของบทเพลง
- ๔) ช่วยให้เกิดความสนุกสนาน เพลินเพลิน ผ่อนคลายความเหนื่อย เมื่อยล้าและความเครียดในการปฏิบัติงาน
- ๕) ช่วยเสริมสร้างจินตนาการความคิดสร้างสรรค์

๑. การจัดสถานที่และอุปกรณ์

ควรจัดสถานที่ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมองเห็นผู้ดำเนินกิจกรรมและทุกคนที่เข้าร่วมกิจกรรมได้ชัดเจน เช่น นั่งล้อมกันเป็นวงกลม โดยที่ผู้ดำเนินกิจกรรมเป็นส่วนหนึ่งของผู้ที่นั่งล้อมวงด้วย หรือ อาจจัดเป็นลักษณะครึ่งวงกลม มีผู้ดำเนินกิจกรรมอยู่ด้านหน้าก็ได้

๒. การเตรียมผู้เข้าร่วมกิจกรรม

กิจกรรมลักษณะนี้เหมาะสำหรับผู้เข้าร่วมกิจกรรมประมาณไม่เกิน ๓๐ คน แต่ถ้าผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีจำนวนมาก ผู้ดำเนินการอาจแบ่งเป็นกลุ่มย่อย ๆ กลุ่มละไม่เกิน ๒๐ คน แต่ละกลุ่มนั่งล้อมเป็นวงกลม โดยมีผู้ดำเนินกิจกรรม ๑ คนอยู่ในกลุ่มย่อยทุกกลุ่มด้วย (ผู้ดำเนินกิจกรรมมีจำนวนเท่ากับจำนวนกลุ่มย่อย)

๓. ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

๓.๑ การดำเนินกิจกรรมจะเริ่มเมื่อทุกคนเงียบ และเพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศที่ดีควรให้จับมือกัน หรือปิดไฟ (ถ้าจัดกลางคืน) เมื่อเริ่มเปิดเพลงให้จุดเทียนส่งต่อกันในกลุ่ม โดยผู้ดำเนินกิจกรรมจุดเทียนก่อน แล้วส่งเทียนจุดต่อกับบุคคลด้านซ้ายและด้านขวา เวียนต่อกันไปจนครบทุกคน เมื่อเพลงจบผู้ดำเนินกิจกรรมอาจสนทนาเบา ๆ เพื่อจุดประกายความคิด หรือกระตุ้นความตระหนักในบทบาทหน้าที่ก็ได้

๓.๒ ให้แต่ละสมาชิกกลุ่มแต่ละคนแสดงความรู้สึก หรือความคิดเห็นในประเด็นที่ได้จากบทเพลงดังกล่าว หรืออาจเป็นการสร้างข้อตกลง แนวคิด แนวทางร่วมกันจากบทเพลงก็ได้ หลังจากนั้นให้นำเสนอต่อที่ประชุม

๓.๓ ผู้ดำเนินกิจกรรมร่วมสรุปความคิด และเน้นย้ำการนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ในงานอาชีพ

ตัวอย่างเพลงที่ควรนำไปใช้จัดกิจกรรม

เพลง แม่พิมพ์ของชาติ

คำร้อง / ทำนอง : สุเทพ โชคสกุล

แสงเรืองเรืองที่ส่องประทีปอยู่ทั่วเมืองไทย
คือแม่พิมพ์อันน้อยใหญ่ ไฉ้ครูไทยในแดนแหลมทอง
เหนื่อยยากอย่างไรไม่เคยบ่นไปให้ใครเขามอง
ครูนั้นยังล้าพองในเกียรติของตนเสมอมา
ที่ทำงานช่างสุดก้นดาร์ในป่าดงไพร
ถึงจะไกลก็เหมือนใกล้ เร่งรุดไปให้ทันเวลา
กลับบ้านไม่ทันบางวันต้องไปอาศัยหลวงตา
ครอบครัวคอยทำไม่รู้จะไปอยู่ไหน
ถึงโรงเรียนก็เจียนจะสายจนได้เวลา
เห็นศิษย์รออยู่พร้อมหน้า ต้องรีบมาทำการสอน
ไม่มีเวลาที่จะได้มาหยุดพอกพักผ่อน
โรงเรียนในดงป่าดอนให้โหยอ่อนสะท้อนนุรา
ชื่อของครูฟังดูก็หูชนชื่นใจ
งานที่ทำก็ยิ่งใหญ่ สร้างชาติไทยให้วัฒนา
ฐานะของครูใครๆก็รู้ว่าด้อยหนักหนา
ยังสู้ทนอดสู่อุทิศสอนศิษย์มาเป็นหลายปี
นี่แหละครูที่ให้ความรู้รอบเมืองไทย
หวังสิ่งเดียวคือขอให้ เด็กของไทยในผืนธานี
ได้มีความรู้เพื่อช่วยเซ็ดชูไทยให้ผ่องศรี
ครูก็ภูมิใจที่สมความเหนื่อยยากตรากตรำมา

เพลง พระคุณที่สาม

คำร้อง / ทำนอง : ครูอร่าม ขาวสะอาด

ครูบาอาจารย์ที่ท่านประทานความรู้มาให้
อบรมจิตใจให้รู้ผิดชอบชั่วดี
ก่อนจะนอนสวดมนต์อันนอนทุกที่
ขอกุศลบุญบารมีส่งเสริมครูนี้ให้ร่มเย็น
 ครูมีบุญคุณจึงต้องเทิดทูนเอาไว้เหนือเกล้า
 ท่านสั่งสอนเราอบรมให้เราไม่เว้น
 ท่านอุทิศไม่คิดถึงความยากเย็น
 สอนให้รู้จักเจเนเฝ้าและเฝ้าแน่นมิได้อำพราง

(*) พระคุณที่สามงดงามแจ่มใส
 แต่ว่าใครหนอใครเปรียบเปรยครูไว้ว่าเป็นเรือจ้าง
 ถ้าหากจะคิดยั้งคิดยั้งเห็นว่าผิดทาง
 มีใครไหนบ้างแนะนำแนวทางอย่างครู
 บุญเคยทำมาแต่ปางใดเรายกให้ท่าน
ตั้งใจกราบกรานเคารพคุณท่านกตัญญู
โรคและภัยอย่ามาแผ้วพานคุณครู
ขอกุศลผลบุญคำชูให้ครูเป็นสุขชั่ววันรันดร
 ข้า (*) ให้ครูเป็นสุขชั่ววันรันดร...

เพลง ครูกระดาศทราย

ขับร้อง ทราย เจริญปุระ

ตั้งแต่วันที่พวกเรานั้นรู้จักครู
ไม่มีวันไหนครูไม่บ่น
แต่ละคำระคายบาดหู ทุกๆ คน
ไม่มีใครอยากสนใจครู
ผิดอะไรนิดเดียวครูเห็น เป็นเรื่องยาว
บ่นจนใครก็ตั้งไม่อยู่
พวกเราเองก็เลยรวมหัวตั้งชื่อครู
เรียกคุณครูว่า ครูกระดาศทราย
แต่ครูครับรู้ใหม่ ที่ครูคอยว่าเรา ดูเราอยู่ทุกวัน
ครูครับรู้ใหม่ กระดาศทรายแผ่นนั้น นั่นเอง ชัดเกล้าเราจนได้ดี
อยากให้วันนี้ครูได้รู้และได้เห็น
ว่าครูทำให้เป็นอย่างนี้
จากวันวานแม้พวกเรานั้น ไม่ค่อยดี
แต่เรามีวันนี้เพราะครู
อยากจะทำบอกเรารักครู คุณครูกระดาศทราย

๓. การปลูกฝังโดยใช้คำประพันธ์

ความเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอนอยู่คู่กับคนไทยมาช้านาน ซึ่งพบเห็นได้ในชีวิตประจำวันของเรา เช่น ในการสนทนาพูดคุยกัน ข้อความประชาสัมพันธ์ ป้ายโฆษณา คำขวัญ วรรณกรรม ฝาผนัง และวรรณกรรมทำยรถบรทุก เป็นต้น ดังนั้น การนำคำประพันธ์ประเภทต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาส่งเสริม ปลูกฝัง กระตุ้น ปลูกเร้าอาชีพครูให้ผู้ประกอบอาชีพครูศึกษา หรือพิจารณาจะช่วยส่งเสริม คุณธรรมและจรรยาบรรณครูได้อีกประการหนึ่ง โดยดำเนินการได้หลายลักษณะ คือ

๓.๑ ใช้เป็นบทเกริ่นนำ หรือบทสรุปในกิจกรรมวันสำคัญ ๆ เช่น วันครู วันไหว้ครู วันเปิดประชุมอบรม สัมมนา วันปิดภาคเรียน เป็นต้น

- ๓.๒ ใช้เป็นเนื้อหาประกอบการแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ หาข้อสรุป แนวคิดแนวทางการปฏิบัติ การแก้ไขปัญหา เป็นต้น
- ๓.๓ ใช้เป็นเพลงประกวด แข่งขัน การร้องเพลงในโอกาสต่าง ๆ
- ๓.๔ ใช้เป็นสื่อกระตุ้นเตือนจิตสำนึก เช่น จัดทำเป็นแผ่นภูมิเพลงหรือใส่กรอบติดไว้ในห้องพักครู หรือห้องประชุม เป็นต้น
- ๓.๕ ใช้เป็นเพลงประกอบการแสดงจินตลีลาเนื่องในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันครู วันเกษียณอายุราชการ เป็นต้น
- ตัวอย่างคำประพันธ์

ใครคือครู

ผู้ประพันธ์ : เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

ใครคือครู ครูคือใคร ในวันนี้
 ใซ้อยู่ที่ ปริญญา มหาศาล
 ใซ้อยู่ที่ เรียกว่า ครูอาจารย์
 ใซ้อยู่ยาวนาน สอนนาน ในโรงเรียน
 ครูคือผู้ ชี้นำ ทางความคิด
 ให้รู้ถูก รู้ผิด คิดอ่านเขียน
 ให้รู้ทุกข์ รู้ยาก รู้ปากเพียร
 ให้รู้เปลี่ยน แปลงสู้ รู้สร้างงาน
 ครูคือผู้ ยกระดับ วิญญาณมนุษย์
 ให้สูงสุด กว่าสัตว์ เดรัจฉาน
 ครูคือผู้ สั่งสม อุดมการณ์
 มีดวงมัลย์ เพื่อมวลชน ใซ้ตนเอง
 ครูจึงเป็น นักสร้าง ผู้ใหญ่ยิ่ง
 สร้างคนจริง สร้างคนกล้า สร้างคนเก่ง
 สร้างคนให้ ใต้เป็นตัว ของตัวเอง
 ขอมอบเพลง นี้มา บูชาครู...

ครูคือผู้ให้

ไม่ปรากฏนามผู้ประพันธ์

ครูคือผู้ให้ความหวัง ครูชี้แนวทางการศึกษา
ครูคือผู้เปี่ยมด้วยศรัทธา ครูช่วยเสริมปัญญาพาท้าวไกล
ครูผู้ปรารถนาอันบริสุทธิ์ ครูคือผู้จุดประกายแจ่มใส
ครูคือที่พึ่งของดวงใจ ครูนั้นคือผู้ให้ทุกคน
ครูตั้งแสงทองส่องฟ้าสว่าง ครูคอยชี้หนทางการพึ่งตน
ครูตั้งเรือจ้างออกแรงแจวอย่างอดทน ครูนั้นคือบุคคลสมควรบูชา
ครูคือผู้ห่วงใยให้ศิษย์ดี ครูคือผู้มีพระคุณคอยเมตตา
ครูยอมอุทิศกายใจและเวลา ครูช่วยเริ่มปัญญาศิษย์ก้าวหน้าไกล
ครูคือผู้มีพระคุณอันล้ำเลิศ ครูผู้ประเสริฐเลิศด้วยดวงใจ
ครูคือผู้สร้างไม่หวังผลใด ครูนั้นจึงยิ่งใหญ่สมคำว่าครู

๔. การปลูกฝังโดยการประกาศเกียรติคุณ ให้รางวัล

การยกย่องครูที่จัดการเรียนรู้ได้อย่างดีเยี่ยม หรือครูที่มีจรรยาบรรณในวิชาชีพครูดีเด่น ช่วยให้ครูเกิดขวัญ กำลังใจในการปฏิบัติงาน เพราะทุก ๆ คนต้องการประสบความสำเร็จในหน้าที่ การงาน และได้รับการยอมรับ การยกย่องจากผู้ร่วมงาน หน่วยงาน และสังคม ดังนั้น ผู้บังคับบัญชา หรือหน่วยงานระดับบังคับบัญชาควรจัดให้มีการประกาศเกียรติคุณครูที่มีผลงานดีเด่นด้วย เพราะ เป็นการปลูกฝังความรักและศรัทธาในวิชาชีพได้ทางหนึ่ง

การประกาศเกียรติคุณ หรือการให้รางวัลอาจจัดได้ในระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่ การศึกษา ระดับกระทรวง และระดับประเทศ เช่น

๔.๑ รางวัลครูแห่งชาติ หมายถึง ครูที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่นในทุกด้านประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพครูในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ศิษย์ถึงพร้อมด้วยสุขภาพ อนามัย สติปัญญา อารมณ์ สังคม บุคลิกภาพ และคุณธรรม อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำเนินชีวิต โดยครูจะต้องมีความรู้ดี มีความเมตตากรุณาต่อศิษย์ มีความเป็นกัลยาณมิตร เป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ และใช้ความรู้ความสามารถเพื่อช่วยเหลือนักเรียน เพื่อนครู และชุมชน ด้วยการแสดงฝีมือ ให้เป็นประจักษ์อย่างต่อเนื่อง

๔.๔ รางวัลครูสอนภาษาไทยดีเด่น หน่วยงานของคุรุสภา กระทรวงศึกษาธิการ จะพิจารณาคัดเลือกครูสอนภาษาไทยทั่วประเทศ เพื่อประกาศเกียรติคุณครูภาษาไทยดีเด่นและ มอบเข็มจารึกอักษรย่อ พระนามาภิไธย สธ. ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และโล่เกียรติคุณ ในวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ของทุกปี ซึ่งตรงกับวันที่รัฐบาลได้จัดงานฉลอง ๗๐๐ ปี ลายเสือไทยขึ้นเมื่อพุทธศักราช ๒๕๒๖ โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

- ๑) เพื่อเชิดชูเกียรติครูภาษาไทย
- ๒) เพื่อส่งเสริมขวัญและกำลังใจแก่ครูภาษาไทยที่ได้ปฏิบัติงานมีผลงานดีเด่นเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา
- ๓) เพื่อส่งเสริมให้ครูบำเพ็ญตนตามบทบาท และหน้าที่ของครู จนเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม
- ๔) เพื่อให้เป็นแบบอย่างแก่ครูทั่วไป เสริมสร้างศรัทธาและความเชื่อถือในวิชาชีพครูให้เป็นที่ประจักษ์แก่สังคม

หลักเกณฑ์การคัดเลือก

๑. หลักเกณฑ์ทั่วไป ผู้ได้รับการคัดเลือกต้องประกอบด้วยคุณสมบัติเบื้องต้นดังนี้
 - ๑.๑ เป็นผู้ประพฤติดีปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพครู และปฏิบัติงานในหน้าที่ครู ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู
 - ๑.๒ เป็นครูหรืออาจารย์ผู้สอนภาษาไทย ในสถาบันการศึกษาทุกระดับ การศึกษาของรัฐบาลหรือเอกชน
 - ๑.๓ สอนภาษาไทยตามหลักสูตรที่กำหนดอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า ๕ ปี นับถึงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ของแต่ละปี

๑.๔ มีบุคลิกภาพดี มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถร่วมมือและประสานงานกับ
หน่วยงานอื่นได้

๑.๕ ไม่เคยถูกลงโทษทางวินัยหรือเคยต้องโทษทางอาญา

๑.๖ สามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่และอุดมการณ์แห่งวิชาชีพครูจนได้
ผลงานดี ถือเป็นตัวอย่างได้

๑.๗ เคยได้รับการยกย่องเป็นครูภาษาไทยดีเด่นตามโครงการนี้มาก่อน
(ซึ่งดำเนินการโดยกรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ ใน พ.ศ. ๒๕๒๘ - ๒๕๓๕ และคุรุสภา
มอบดำเนินการตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๖ - ปัจจุบัน)

๒. หลักเกณฑ์เฉพาะ

๒.๑ เป็นผู้แสวงหาความรู้เกี่ยวกับวิชาภาษาไทยอยู่เสมอ มีบทบาทหรือ
เป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู

๒.๒ มีความสามารถพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิภาพ
บังเกิดผลดีแก่ศิษย์

๒.๓ มีผลการปฏิบัติงานดีเกินกว่า และพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่เป็น
ประโยชน์ต่อการสอน

๒.๔ มีผลการสอนทำให้ศิษย์มีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะสามารถ
นำไปใช้ประกอบอาชีพ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างดียิ่ง

๒.๕ มีประวัติการทำงานอย่างดีเยี่ยมเป็นที่ประจักษ์ สามารถยึดถือเป็น
แบบอย่างได้

๒.๖ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในวิชาชีพครู

๒.๗ มีความเสียสละอย่างสูงในการปฏิบัติงาน

ประเภทของครูภาษาไทยดีเด่น

๑. ครูภาษาไทยดีเด่นในส่วนภูมิภาค กำหนดให้คัดเลือกจังหวัดละ ๓ คน โดย
แบ่งตามระดับการศึกษาที่สอน ดังนี้

๑.๑ ระดับประถมศึกษา จังหวัดละ ๑ คน

๑.๒ ระดับมัธยมศึกษา (รวมประกาศนียบัตรวิชาชีพ) จังหวัดละ ๑ คน

๑.๓ ระดับอุดมศึกษา (รวมประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง) จังหวัดละ ๑ คน

๒. ครูภาษาไทยดีเด่นในกรุงเทพมหานคร กำหนดให้คัดเลือก จำนวน ๙ คน
แบ่งเป็น ๓ ระดับการศึกษา ระดับละ ๓ คน ตามสังกัดของสถานศึกษาที่ทำการสอน ดังนี้

๒.๑ ระดับประถมศึกษา ๓ คน คือ ครูสังกัดสถานศึกษาของรัฐ ๒ คน และ
ครูสังกัดสถานศึกษาของเอกชน ๑ คน

๒.๒ ระดับมัธยมศึกษา ๓ คน คือครูสังกัดสถานศึกษาของรัฐ ๒ คน และ
ครูสังกัดสถานศึกษาของเอกชน ๑ คน

๒.๓ ระดับอุดมศึกษา ๓ คน คือครูสังกัดสถานศึกษาของรัฐ ๒ คน และ
ครูสังกัดสถานศึกษาของเอกชน ๑ คน

บทสรุป

คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณครูเป็นสิ่งที่แสดงถึง
ความเป็นวิชาชีพชั้นสูง ดังนั้น จึงพึงระลึกไว้เสมอว่า
"...ครูที่แท้จริงนั้นต้องเป็นผู้ทำแต่ความดี คือต้องหมั่นขยันและ อุตสาหะพากเพียร
ต้องเอื้อเพื่อพ่อแม่และเสียสละ ต้องหนักแน่นอดทน และอดกลั้น สำรวมระวัง
ความประพฤติปฏิบัติของตน ให้อยู่ในระเบียบ แบบแผนที่ตั้งงาม รวมทั้งต้องซื่อสัตย์
รักษาความจริงใจวางใจเป็นกลาง ไม่ปล่อยไปตามอำนาจอคติ..."
พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานแก่ครูอาวุโส ๒๘ ตุลาคม ๒๕๒๓

แบบฝึกหัด

คำสั่ง จงตอบคำถามต่อไปนี้สั้น ๆ พอเข้าใจ

๑. คุณธรรมหมายถึงอะไร และมีความสำคัญสำหรับผู้ประกอบอาชีพครูอย่างไร

.....

๒. จงยกตัวอย่างคุณธรรมสำหรับครูที่คิดว่าสำคัญที่สุด ๑ อย่าง พร้อมอธิบายเหตุผล

.....

๓. จริยธรรมสำหรับครูหมายถึงอะไรบ้าง

.....

๔. ผู้ประกอบอาชีพครูควรมีจริยธรรมในด้านใดบ้าง เพราะเหตุใด

.....

๕. ระเบียบจรรยาบรรณครู พุทธศักราช ๒๕๓๙ มีกี่ข้อ อะไรบ้าง

.....

๖. จงยกตัวอย่างพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติของครู จากระเบียบจรรยาบรรณครู ๑ ข้อ

.....

๗. จงกล่าวถึงแนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณครู

.....

บรรณานุกรม

- เกษม วัฒนชัย. (๒๕๔๙). *การเรียนรู้ที่แท้และพอเพียง*. (พิมพ์ครั้งที่สี่). กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์ดี การพิมพ์ จำกัด.
- คุรุสภา กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๐). *ครูภาษาไทยดีเด่น*. ค้นเมื่อ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๐, จาก <http://khurusapha.thaigov.net/teach5.htm>
- ธรรมบุญชีวิต คลังหนังสือธรรมะ. (๒๕๕๐). *คุณธรรม ๔ ประการ*. ค้นเมื่อ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๐, จาก <http://www.dhammadhai.org/kaveedhamma/view.php?No=738>
- _____. (๒๕๕๐). *ชมราวาสธรรม*. ค้นเมื่อ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๐, จาก <http://www.geocities.com/sakyaputto/kharavastham.htm>
- _____. (๒๕๕๐). *สัพฺปปริสฺสธรรม*. ค้นเมื่อ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๐, จาก <http://www.dhammadhai.org/book/dhammanoon03.php>
- _____. (๒๕๕๐). *หิริ โอตตปฺปะ*. ค้นเมื่อ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๐, จาก <http://www.dhammadhai.org/webboard/view.php?No=836>
- ปราชญา กล้าผจญ. (๒๕๔๙). *คุณธรรมจริยธรรมผู้นำรัฐ*. กรุงเทพฯ: ก. พล การพิมพ์ จำกัด. <http://www.dhammadhai.org/webboard/view.php?No=836>
- ราชบัณฑิตยสถาน. (๒๕๔๖). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (๒๕๓๙). *แบบแผนพฤติกรรมจรรยาบรรณครู พ.ศ. ๒๕๓๙*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว. ๒๕๔๑.